

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань промислової політики

та підприємництва

27 лютого 2019 року

Веде засідання Голова Комітету ГАЛАСЮК В.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, розпочинаємо. Шановні колеги, є кворум, розпочинаємо засідання комітету. Вітаю вас.

Я пропоную, щоб першим питанням ми проголосували порядок денний засідання комітету в тій редакції, в якій він розданий. Чотири питання: 9386, 10096, 9219, 9457.

Шановні колеги, хто підтримує такий порядок денний комітету, прошу проголосувати. Хто – проти? Хто – утримався? Олександр Ігорович, ви як?

НЕЧАЄВ О.І. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прийнято рішення одногolosно. Дякую.

Шановні колеги, підемо дуже динамічно. Я знаю, що у всіх є паралельні зустрічі, важливі наради. Значить, перший...

РОЗЕНБЛАТ Б.С. Что может быть важнее комитета?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Борислав Соломонович.

Перше питання – законопроект 9386. Це проект змін до ЕСКО-законодавства, який, я нагадаю, напрацьований спільно з Держенергоефективності. Ви пам'ятаєте, що пан Савчук в нас на одному з попередніх засідань виступав, презентував результати впровадження ЕСКО-законодавства і комітет прийняв рішення щодо позитивної оцінки таких результатів впровадження, і на основі цього пан Савчук і його команда підготували низку змін до ЕСКО-законодавства, яку ми з вами спільно

опрацювали, зареєстрували у вигляді законопроекту 9386. Я як один з співавторів назву кілька ключових новацій. Якщо треба буде, пан Савчук доповнить.

Значить, перше – це пропонується надати замовнику право зазначати в тендерній документації мінімальний обсяг скорочення споживання енергоресурсів. Це дозволить змінити ситуацію, коли сьогодні дуже часто зосереджуються на тих об'єктах, де невеличкі вкладення, відносна економія велика, але масштабу це не дає. Тому, щоб якраз от можна було ставити нижню планку економії і по суті включити оцю глибоку енергомодернізацію там, де потрібні більш великі капітальні вкладення.

Значить, запровадження можливості сторін переглядати розподіл економії на користь замовника, тобто бюджетної установи, в разі впровадження ним самостійно додаткових енергоефективних заходів. Тобто, умовно кажучи, якщо зробили ЕСКО-контракт з приватним інвестором, а потім державна установа знайшла свої кошти, щоб ще щось зробити, щоб на це можна було внести коригування.

Значить, потім, дуже важливо, додання до істотних умов договору обов'язку сторін щодо запровадження моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів на об'єкті енергосервісу, запровадження системи енергетичного менеджменту. Це теж дуже важливо. Тому що вимірювання ефективності, ну, це є основа основ. Ну, і ще низка таких новацій, які пропонуються.

В той же час, народні депутати, які темою ЕСКО займаються, вже певні навіть пропозиції напрацювали до цієї версії законопроекту, навіть дехто з авторів. Це стосується там дискусійного питання тривалості розрахунку базового періоду: один рік, два чи три. Ну, я думаю, що це можна шукати формулу вже до другого читання, да?

Тому, шановні колеги, чи є потреба додаткової презентації нам від пана Савчука, чи будемо тоді визначатись, да? Значить, тоді... А? Прошу, Сергій Іванович, будь ласка.

КІРАЛЬ С.І. А можна буквально в двох словах коротко, яка зараз ситуація з ЕСКО-контрактами, скільки контрактів підписано там? Який оборот, можливо, загалом по всіх контрактах? Тобто і чи це є, оці зміни до законопроекту, це є вимоги галузі чи більше регулятора? Тобто звідки йде ініціатива? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

САВЧУК С.Д. Дякую.

Шановний Віктор Валерійович, шановні народні депутати, які тут більшість з вас ще в 15-му році були авторами цього законопроекту! Якщо можна, я би показав все ж таки кілька картин, вони є на слайді. Якщо би ви дозволили мені. І тут якраз все це, ось там, це дуже стисло, дуже стисло.

Зверніть увагу, будь ласка, що в 15-му році... Другий слайд, будь ласка. В 15-му році, так, в 15-му році створена вся законодавча база, і тут всі присутні приймали в ній участь. В 16-му – перші ЕСКО-договори. В 17-му році тут же ми внесли зміни, і парламент підтримав, запустили через систему ProZorro. І у 18-му відновлено роботу механізму.

Щодо результатів. Наступний слайд, так. Ось відповідь на ваше питання - результати. В 16-му році одразу після того, як в 15-му році були прийняті закони, укладено 20 ЕСКО-договорів на загальну суму 18 мільйонів. Це дуже класно, оскільки галузь не була готова до цього і різним компаніям потрібно було ще фінмоделі підготувати, фінплани зробити, і, тим не менше, 18 договорів. Хороша там ефективність пішла: 30-40 відсотків, 60 навіть у декого.

Після 17-го року, коли знову ринок запрацював у 18-му році, в 10 раз більше, ніж в першому році, 210 ЕСКО-договорів по всій території України. Ось вам, всі області включають, на 218 мільйонів гривень. І вже в цьому році укладено 41 ЕСКО-договір на суму 57 мільйонів гривень, це в основному

приватні інвестиції.

Наступний слайд. Ще ми добавили перших 5 ЕСКО-договорів на об'єктах саме державної власності, тобто не тільки муніципалітет, а державної власності. Це і Міносвіти, і Держстат, і Державна служба надзвичайних ситуацій, і статистика. Зараз ми з МВС з паном Аваковим працюємо над цим, зараз ми працюємо з Міноборони і так далі, тобто там також вже працюють. Навіть університет свої корпуси, червоний корпус університету, вони 9 гуртожитків і корпусів за ЕСКО-договорами сьогодні утеплють, і діти там сьогодні, студенти мають можливість в теплі сидіти і працювати.

Наступний слайд. Ось приклад. Важливий кейс. Приклад – це дитячий садок № 250 в Києві. 46 відсотків економії теплової енергії досягнуто лише за перші 4 місяці. Знову ж таки, ціна договору - 1 мільйон гривень, строк ЕСКО-договору - до 6 років. І зверніть увагу, що до того, як була проведена ця термомодернізація, ці діти вони в холоді були, 14-17 градусів. Сьогодні вони вже працюють, 19-20 градусів, тобто це вже є санітарні норми, при тому, що вони економлять до 50 відсотків.

Наступний слайд, щоб ви бачили... Да, от ще один приклад – це Славутич, щоб ми не брали тільки Київ. Так само дитячий... Центр розвитку дитини, тобто садочок, так само 37 відсотків економії за перші 4 місяці ЕСКО-контрактів.

Наступний слайд. Сьогодні вже є у нас база по всій Україні. Ось, бачите, 17 тисяч об'єктів. Сьогодні можна хоч в Гонконгу сидіти, зайти в цю базу і знайти будь-який, починаючи з 1-го до 17-тисячного об'єкта, де вони вже будуть бачити, скільки об'єкт споживає і яка там може бути економія.

І наступний слайд. Це ось ці зміни, тут коротко, ті, які Віктор Валерійович озвучив. Ми би хотіли, їх щоб разом ми тут підтримали, оскільки вони дадуть можливість сьогодні ще більш надійніше компаніям, які працюють на цих ринках, а іншим, які дивляться на цей ринок, зайти і модернізувати 100 тисяч бюджетних установ, а це інвестиції на 8,5 мільярдів

євро. Дякую.

Асоціації всі ЕСКО і всі компанії, ми хотіли їх запросити, щоб вони сказали, що нам дійсно потрібні всі зміни, навіть муніципалітетам потрібні ці зміни. Але оскільки зал не дуже великий, в нас такої можливості немає. Але, повірте, що це все узгоджено з асоціаціями.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Савчук, дякую.

Пане Кіраль, дякую за ваше питання, це дуже важливо, тому що це... енергосервісні контракти - це одночасно і енергонезалежність України, і скорочення енергоспоживання, і видатків нас з вами як платників податків. Але, крім цього, це ще розвиток промисловості, тому що це створює безпосередньо попит на будівельні матеріали, на робочі сили, на відповідні сервіси, комплектуючі. Абсолютно вірно, Михайло Михайлович. Тобто це дуже важливе системне законодавство, яке зустріло величезний супротив на своєму початку, коли ми його проводили. Ви згадаєте, да, які були баталії, я навіть не буду розповідати, коли, де і з ким, але з людьми першого ешелону влади. Але нам вдалося переконати, і сьогодні це працює. То давайте будемо спільно поліпшувати.

Шановні колеги, я тоді ставлю на...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович, ставлю на голосування, значить, підтримати для прийняття в першому читанні і за основу законопроект 9386.

Хто – за, шановні колеги, прошу визначатись.

Хто – проти? Хто – утримався? Рішення прийнято одноголосно.

Дякуємо команді Держенергоефективності. Будемо працювати системно до другого читання спільно.

_____ . (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка. Будь ласка, да, працюйте, вітання Олександру Георгійовичу, там, нашому співавтору теж шановному.

Шановні колеги, наступний законопроект - 10096. Це наш з вами комітетський законопроект. Але я хочу розповісти історію, і, по-перше, хочу подякувати пану Тетеруку, тому що його первинна була ідея якраз щодо відкриття українського космосу для приватних інвестицій. Наступний законопроект (9219), він якраз присвячений цій же темі. По суті, ми зараз їх обговоримо ці два законопроекти комплексно. Я озвучу суть 10096, і дам одразу слово для виступу пану Тетеруку, для того щоб ми почули, в чому полягає... Шановні колеги, прошу уваги! Щоб ми почули, значить, принципову відмінність, в чому, ми почуємо позицію Держкосмосу, і будемо визначатись.

Значить, у чому полягає сама суть. Суть полягає в тому, що на сьогоднішній день існує державна монополія на космос в Україні. Причому ця монополія - вона як щодо розробки і пусків, і практично всього, що з цим пов'язано, так і щодо тих замовників, які можуть виступати відповідними суб'єктами-стейкхолдерами в цих проектах.

Ми з вами як комітет послідовно займаємо позицію на демонополізацію таких видів діяльності, стратегічних, тому що, згадайте, да, завдяки законопроекту про зміни до ліцензування ми скоротили вдвічі чисельність ліцензій в Україні. І тут дуже велику роль, провідну, зіграла наша колега Олександра Володимирівна Кужель. А тому числі через поправки і пана Маркевича, колеги Сергія Івановича, інших народних депутатів ми, наприклад, зняли ліцензування вироблення зброї, військової техніки, модернізації військового обладнання. І незважаючи на те, що двічі вносилось урядом, і Президентом визначався навіть як невідкладний законопроект про відновлення ліцензування в цій сфері, ми тут не уступили

і зберегли статус-кво. І завдяки нашій з вами позиції сьогодні понад 40 приватних компаній в оборонці працюють і постачають продукцію, в тому числі держзамовлення. Тобто це створення цілої приватної індустрії. І це дуже показовий, дуже такий яскравий приклад.

Більше того, в тому ж Законі про ліцензування ми з вами прибрали ліцензування і космічної діяльності. Тобто, в чому полягає принципова відмінність законопроекту 10096 і 9219. В першому ми знімаємо державну монополію на космос, демонополізуємо замовників, які можуть виступати по відповідних космічних програмах, тобто це може бути не лише Держкосмос. Але друга принципова позиція - і це відмінність від 9219, - в тому, що ми передбачаємо надання дозволів на деякі види космічної діяльності, зокрема на пуски.

Ми провели дуже плідне таке опрацювання законопроекту до його реєстрації. Я тут вдячний і пану Тетеруку, і його радникам, пану Сабодашу в тому, що ми низку позицій в останній момент уточнили. В тому числі пропонується, наприклад, не запроваджувати дозволи на розробку відповідної техніки, тобто займаємося розробкою – вхід в індустрію відкриваємо, але мова іде вже про пуск, то там, безумовно, ми тут погоджуємося з позицію Держкосмосу. І я думаю, що Павло Глібович її озвучить сам, що ця галузь не може залишатися без дозвільної системи і не може залишатися без належних механізмів державного нагляду, контролю.

Чому це є надзвичайно важливим? Тому що ми вже з вами з цим стикалися в питаннях ліцензування, зокрема в напрямі ядерної енергії. В Україні є міжнародні зобов'язання, зокрема відповідно до статті 6 Договору Організації Об'єднаних Націй про принципи діяльності держав у дослідженні, у використанні космічного простору, включаючи Місяць, інші небесні тіла, від 1967 року, Україна як держава несе міжнародну відповідальність за національну діяльність у космічному просторі, не залежно від того, вона провадиться урядовими, там державними інституціями чи приватними. Тобто державний контроль має бути, і

діяльність неурядових юридичних осіб в космічному просторі має проводитися з дозволу і під постійним спостереження відповідної держави. Тобто є певні, скажімо, міжнародні норми в Організації Об'єднаних Націй, безпосереднім учасником яких є Україна, які роблять принципово важливою не лише першу норму, коли ми відкриваємо космос для приватного інвестора, а і другу норму нашого з вами законопроекту, яким ми передбачаємо дозволи на окремі види космічної діяльності згідно того базового Закону про дозволи, який ми з вами опрацювали і прийняли в комітеті. Тобто є абсолютно чітка, прозора процедура, яка працює, яка мінімізує зловживання в цій сфері.

Законопроект носить рамковий характер з точки зору виписання оцієї дозвільної процедури, тому що, безумовно, це до другого читання треба буде опрацювати з галуззю, з приватними компаніями, з Держкосмосом, узгоджувати ці позиції, але він цілком заслуговує на те, щоби бути підтриманим. Це те, що стосується 100096, це наш з вами варіант: відкриття, значить, космосу для приватних інвесторів, зняття держмонополії, але одночасно запровадження дозволів на певні види космічної діяльності, зокрема на пуски, так як ми з вами ліцензування відмінили раніше. І абсолютно справедливо і в законопроекті пана Тетерука, і в нашому законопроекті вичищаються оці, значить, атавізми, ті, що стосуються ліцензування.

Тому, шановні колеги, це що стосується нашого законопроекту. Я попрошу, щоб пан Тетерук коротко представив позицію по його законопроекті, і ми будемо тоді, послухаємо тоді Держкосмос, будемо переходити до прийняття рішення.

Будь ласка, пан Андрій.

ТЕТЕРУК А.А. Шановний пане голову, шановні колеги народні депутати, шановні присутні, всім дуже дякую, і вам за організаційні питання, які призвели до початку розгляду конче важливого законопроекту для нашої

країни, тому що рівень занепаду окремої галузі, він просто вражає.

Ми ніколи не мали настільки важкої ситуації, коли галузь не здатна навіть генерувати не тільки нові ідеї, але навіть свою діяльність за допомогою визначених законом України концепції програм або розробки програм. І станом на сьогодні, наскільки я знаю, програма ще тільки планується знову ж таки до розгляду на вашому комітеті. Щиро сподіваюся, що це також буде певним успішним етапом.

Чому і що спонукало мене подати такий законопроект, який би дозволив, скажемо, зробити перші кроки? Безумовно, це не кардинальне рішення, в жодному разі я не хотів би, щоби ви вважали, що ми можемо одним законопроектом виправити ту абсолютно заскорузлу, застарілу систему керування нашою космічною галуззю, яка існує сьогодні.

Насправді це перший крок, який дає, знаєте, як зелене світло для всіх тих, хто хоче, може і здатний працювати в сфері розробок, пов'язаних з космічною діяльністю. Це те зелене світло, яке очікують всі наші молоді інженери, спеціалісти, всі ті працівники космічної галузі, які не тільки закінчують вчитися, але і практично зараз працюють і можуть реалізовувати свій інтелектуальний потенціал саме на теренах нашої країни, не бути викупленими, переманеними за окремими контрактами до Польщі, до всіх країн, які зараз входять в коло космічних держав, але насамперед мати можливість і розуміння, що держава сприятиме їм як підприємцям, як інвесторам у збереженні і розробці всіх напрацювань, які вони мають саме на території України. І щоб Україна, як би це не звучало сьогодні глумливо, залишилася би космічною державою. Тому що станом на сьогодні результатом діяльності нашої космічної агенції є те, що ми абсолютно не маємо жодного супутника на орбіті геостаціонарній. Такі країни, як Конго, Ангола, мають свої власні супутники, виконують завдання, які стоять як перед народним хазяйством, так і перед державними органами управління. Україна, на жаль, не має державних супутників, у нас є розробки, які робляться талановитими студентами. Два супутника, які заплановані на рік,

вони показують працездатність в 5 разів вищу за закладену і зараз працюють. Але це ми не можемо вважати, що вони розроблені за космічною програмою, реалізовані в результаті потужного інтелектуального розуму наших всіх відповідальних осіб. Це сприяння, комплекс, але це не може бути заміною.

І тому, на мій погляд, ми маємо з вами взяти на себе відповідальність зруйнувати те порочне коло, яке призвело, власне, до коматозного стану нашої космічної галузі. Образно кажучи, мовою медицини, ми маємо вирішити, чи пацієнт, який знаходиться в коматозному стані, він, вибачте, в морг - значить, в морг, або ми застосовуємо певні процедури дефібриляції, оживлення, і саме головне, можливості вижити в цьому, на мій погляд, одному з найважливіших органів нашої держави.

І тому це мій законопроект, власне, і дає зелене світло, для того щоби наші підприємці мали можливість реалізовувати. Звісно ж, ми ж залишаємо контроль за космічною агенцією, яка має взяти на себе таку саму частину повноважень, як наприклад, це робить НАСА в Сполучених Штатах. І ми бачимо там абсолютно органічне поєднання приватних інвестицій, приватних розробників, які зараз не тільки успішно конкурують, але і показують, наскільки покоління ми відстали в етапах сучасних пусків і освоєння космосу. Ми, ну, просто втратили всі позиції. І от мій законопроект, власне, перший крок до того, щоб ми це все могли зробити.

Я розумію абсолютно тотальний спротив старої системи, яка намагається не розвивати галузь, а втримати те, що в них поки що знаходиться під їхнім впливом, задля того щоб завершувати оці свої старі напрацювання, тому що нових ми не бачимо. Ми бачимо лише переписування літер з одного проекту в інший, немає жодного звіту. Чому ці звіти не подаються, до речі, там не звітується, як це визначається діяльністю космічної програми до 1 квітня. Мені це... ну, це окрема процедура також питань, які мають нас спонукати притягати людей до відповідальності. Бо якщо законом визначено - має бути звіт, чому і що ми маємо робити, щоб космічна програма була виконана в термін, якісно і в

повному обсязі, то ми маємо розуміти все це і впливати в процесі формування як державної політики, як змін до Державного бюджету, щоб оперативно реагувати на всі виклики і виходити переможцем у надзвичайно конкурентному середовищі космічних держав. Натомість ми цього також не бачимо.

І тому я вас дуже прошу зараз, розуміючи, що ви вислухали безліч думок, позицій, які не формуються перед прийняттям цих двох наших законопроектів. І я дуже хотів, щоб наша відповідальність як державних діячів простягалась на багато далі, ніж наше знаходження на наших посадах в парламентській сесійній залі в термін Ради восьмого скликання. Тому що програма планується на 5 років, концепція планується у нас і запланована до 32-го року. Від нашого рішення залежить, що ми зможемо планувати середньострокове і довгострокове планування, і таким чином, виходити на ті необхідні простори, які б дозволили нам повернути свій вплив, повернути свій потенціал, а саме головне, не тільки повернути, а бути спроможними його реалізувати.

Тому я вас дуже прошу як людина, як народний депутат, в усіх іпостасях, які я тільки можу зараз перелічити, як людина я дуже вболіваю за нашу країну, дати необхідні голоси підтримки, щоб ми пройшли перше читання законопроекту 9219. Дати чіткий сигнал всім нашим підприємцям, що ми бачимо проблеми, ми готові вирішувати, і, уважно спостерігаючи за тим, усунути нашу космічну галузь з того абсолютно корисливого для деяких монопольного становища, яке вщент губить будь-яку ініціативу, будь-який розвиток і будь-яке підприємництво. Ви як народні депутати, які знаєте найбільше про підприємницьку діяльність, розумієте, що саме конкуренція дає найкращу в підсумку якість товару для споживача, для кінцевого споживача: як держави, так і фізичної особи.

Та сама ситуація має бути започаткована нами і реалізована в концепції розвитку космічної держави. Тому я дуже прошу розуміти, що моїм законопроектом ми дозволяємо скасувати обмеження на монополію

Державним космічним агентством, дати зелене світло на розвиток і дати зелене світло інвесторам, які дійсно очікують, що Україна буде спроможна вирішити цей складний пазл з ситуацією, в яку ми потрапили, і врешті-решт ми запусимо інвестиції і робочі місця, і ми не тільки будемо радіти студентам, які виграють хакатони NASA, але і будемо врешті-решт радіти нашим підприємцям, які будуть якщо не співпрацювати, кооперуватися з такими особистостями як Ілон Маск, то хоча б створювати певну конкуренцію в тій ніші, де ми хоча б ще спроможні.

Тому я дуже прошу підтримати мою ініціативу – проголосувати за перше читання і ми будемо готові далі все напрацьовувати, що необхідно, задля того, щоби ми мали найбільш досконалу версію того законопроекту, який би дозволив нам вирішити це надзвичайно складне питання.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, по-перше, я вам дуже дякую за ініціативу. Вона надзвичайно важлива. Більш того, в нас більшість сходиться на тому, що ми якраз принципово поставили ці законопроекти до космічної програми. Тому що, якщо ми не відкриваємо космос для приватних інвестицій і не демонополізуємо його, то дійсно, ну, космічна програма, м'яко кажучи, буде неефективною, це якщо дуже м'яко казати, да.

Борислав Соломонович давно тримає руку. І Олександр Іванович наступний. Прошу.

РОЗЕНБЛАТ Б.С. Дякую.

Ну, дуже яскрава промова пана Андрія. Завжди його дуже приємно чути, його виступи у Верховній Раді і на комітеті. Дуже слухні всі пропозиції. Єдине, що питання у мене не до законопроекту, а взагалі до космічної галузі. Гроші на канадсько-український там спільний запуск космічних супутників розкрали, да, наскільки ми всі зрозуміли?

_____ . Частину.

РОЗЕНБЛАТ Б.С. Частину. Ну, це не дозволило нам мати... Не дало можливості нам мати все-таки свої штучні супутники.

Да, космічна держава, маючи якусь кількість там підприємств: і "Южмаш", і КБ "Южмаш, і все інше, "Південне" - для мене просто єдине. Ми нещодавно з вами розробили законопроект для "Антонова" - пам'ятаєте, да? - дали можливість їм оживити підприємство, дали можливість їм створити іноземні інвестиції і спільні підприємства, все інше. Який в нас результат? Нуль на виході. Нуль літаків і все інше.

Я хочу просто єдине, от я знаю вашу завзятість, і знаю, що ви, в принципі, такий, знаєте, людина, яка досягає свого успіху. Я просто єдине хочу, щоб ми, дійсно - я думаю, що колеги підтримують ваш законопроект, і ми всі двома руками будемо це робити, - але я хочу, дійсно, щоб воно мало от подальші дії і ми мали все-таки результат. Тому що для нас дуже важливо все, що ми не приймаємо на комітеті, у нас нема, бачте, профільного міністерства, ми запрошуємо до себе міністрів, вони не приходять Ми там запрошуємо там ще когось, вони нас ігнорують, вони всі думають, що, знаєте, без промислової політики можна жити. Можна займатись там декомунізацією, там мовами, всім іншим, але промисловістю у нас займатись будуть інші люди.

Да, сьогодні там Річард Бренсон уже на минулому тижні випробував перший свій там політ уже, був сам експериментатор, вже був конструктор, знаходився на борту цього корабля. Ілон Маск уже до Марсу уже готує свою експедицію. А ми взагалі все, що мали, втрачаємо, втрачаємо, і втрачаємо.

Тому я, дійсно, ну, двома руками підтримую ваш законопроект. Єдине хочу, щоб ви до кінця не просто там його провели, а ще відслідкували дію цього законопроекту, як воно буде впроваджуватись, як, дійсно, воно буде. Тому що, дійсно, бачити наслідки "Антонова", мені просто... Ну, я просто автор законопроекту, разом з нашим колективом, підкомітети, і мені просто

моторошно, дійсно, що ми на сьогоднішній день із авіаційної країни вже перетворилися.....

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас порядок виступів, пане Андрію. Дякую.

Олександр Іванович Дубінін, голова профільного підкомітету.
Олександр Іванович, будь ласка.

ДУБІНІН О.І. Ну, дійсно, підприємці, які працюють в умовах монополії, у них немає стимулу для розвитку, для того щоб підприємства працювали достатньо прибитльно, ну, там мало якійсь там перші місця в світовому ринку. Ця демонополізація, яку ми зараз робимо, ми вже зробили, демонополізували ринок товарів військового значення, у нас вже мають дозвіл частні компанії, які виробляють продукцію, які відносяться до військового значення, це там оптика, це там безпілотні літательні апарати, ще щось там є.

Я впевнений у тому, що підприємство, яке... Ну, можна було б сказати, що все гарно, але якщо побачити, як працює наш "Южмаш", то взагалі можна сказати, що ми маємо дуже велику проблему. І пан Тетерук це достатньо широко озвучив і розповів. Які шляхи є для того, щоб ці підприємства, ну, підприємство, яке працює в рамках монополії, працювало б прибитльно. Це перше – змінити менеджмент. По-друге, це поміняти власника. І по-третє, це відкрити ринок і дати такий товчок і дати стимул для особистого розвитку. Це перш за все відкритий ринок для вітчизняних виробителів або для... як це сказати, іностраних, да, іноземних, вибачте, погано з українським, але вчусь. Тому, безумовно, якщо ми приймемо такий законопроект і він пройде у Верховній Раді, я думаю, що наступним шляхом треба робити такий законопроект і в авіації, і можливо в судостроєнні. Тоді і менеджмент весь буде працювати зовсім по-іншому.

Я був на "Южмаші" і, мабуть, ви знаєте те, що був бразильський

контракт з "Южмашом" і зробили там десь. Ну, я ходив по цеху, мені показували всі ті ракети, ступені, вони там вже на 70 відсотків було все вже зроблено, але контракт був расторгнут. І ми, наскільки я зрозумів, тоді нічого з цього не получили. Я питав тоді: а де штрафні санкції, ми ж все-таки вклали дуже багато грошей? А договір був так составлен, що ми ніяких штрафних санкцій бразильській компанії не могли пред'явити, і це перш за все качество менеджменту.

Тому те, що цей законопроект треба приймати, я двома руками буду голосувати. Але я пропоную все-таки проголосувати за законопроект 10096, і я поясню чому. Тому що в цьому законопроекті детально прописано дозвіл. Ми не можемо просто відкрити ринок, і на цей ринок можуть зайти будь-які компанії, які можуть... а космос – це десь і до військового значення відноситься, і ми можемо получить дуже-дуже великі проблеми. Тому дозвіл на... предусматривать... ми должны подивитися: а якщо це будуть країни іноземного походження, а ці компанії відносяться до санкцій міжнародного значення, а мають чи вони коріння з Росії, а там другие речі які... Вони в цьому законопроекті так більш прописані.

Я дуже вдячний теж пану Тетеруку за таку ідею, вообщє у нас давно це це обсьудалось, далі ми сейчас будемо працювати все-таки по авіації, по "Антонову", ви якраз це напомними. Я пропоную как би пану Тетеруку долучитися соавтором до нашого законопроекту, і це було би дуже так гарно, і ми би прийняли таке рішення. Я впевнений в тому, що в цьому сенсі Верховна Рада би прийняла наш законопроект.

Тому я пропоную проголосувати за комітетом прийняти законопроект 10096.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз дам слово, пане Андрію. Да.

Олександр Іванович, дуже дякую за ваш виступ, і ви от чітко викристалізували якраз цю принципову різницю. І дякую за вашу позицію як

голову підкомітету якраз по космічній діяльності.

Я прошу, пан Тетерук зараз прокоментує, після того – Сергій Іванович, і Михайло Михайлович після цього.

ТЕТЕРУК А.А. Дякую, шановні колеги, за фахове обговорення і ваші позиції.

Разом із тим, я прошу врахувати деякі моменти, які, можливо, дозволять вам більш глибоше вивчити ситуації і прийняти державницьке рішення. Ну, по-перше, дам відповідь на слова мого колеги Борислава Соломоновича. І дуже влучно ви визначили, що ми маємо мати результат. І саме за ради результату я працюю над тим, щоб і наша космічна галузь, і наша держава мала результат. Тому що дуже шкода це визнавати, що вся діяльність менеджменту була націлена на процес. Нас вводили в нескінченне замкнене коло: дайте гроші, йдіть, вибачте, на фіг. І ніхто ніколи не звітував і не вивчав, на що ж витрачаються державні мільярди, куди вони йдуть, яким чином вони йдуть. І, власне, не було того результату, який ми хоч щось обговорили сьогодні. Що ми сьогодні маємо? Це перше.

Тому, дійсно, мій законопроект, власне, і створює умови конкурентного середовища. Саме конкурентні умови - це вже переходжу до відповіді шановному Олександрові Івановичу, - що саме конкурентні умови, які ми створимо в цій площині, дозволять елементарно створити конкуренцію. Конкуренція, власне, дозволить менеджменту показати, що він нікчемний конкурувати з тими, хто, власне, буде вболівати, націлений на результат. Саме умова конкуренції завжди тих, хто не здатний конкурувати, виводить за межі ринку, виводить їх в тираж, як то кажуть, і показує їм реальне місце на ринкові, що вони не можуть брати і керувати тими підприємствами ефективно.

Правильно. Але...

.....за те, щоб в цій конкуренції обмежити діяльність

всіх інших компаній, які...

ТЕТЕРУК А.А. Дивіться, дивіться дуже... я ж, ви ж знаєте, я ж з росіянами не тільки на фронті воював, але і зараз моя чітка позиція і в Комітеті з питань нацбезпеки і оборони. Окрім росіян, насправді ми як держава маємо міжнародні зобов'язання щодо нерозповсюдження певних технологій. І воно стосується не тільки росіян, або будемо називати, є країни і третього світу, і близькосхідно-, азіатські країни, є певні технології, які неможливо розповсюджувати, і ми маємо такі зобов'язання. Ми з ними також без всяких цих, додаткових якихось обговорень, не маємо права ділитись технологіями. Тому це взагалі поза конкуренцією. Я погоджуюсь з вами, що є перелік категорій, які держава має продовжувати контролювати, але при цьому доводити це самообмеження до абсурду, коли ми не можемо рухатися далі.

І наостанок. Я не знаю, хто і з якою метою вас ввів в оману, але контракт з Бразилією був підписаний не "Південним машинобудівним заводом", а, власне, саме з КБ "Південне", саме КБ відповідальне за те, як був реалізований цей контракт. Саме КБ зараз впливає і на позицію керівництва, саме КБ створює...

_____. *(Не чути)*

ТЕТЕРУК А.А. Я вам просто розкриваю...

_____. Я ... з двома керівниками, поруч були директор "Южмаша" и директор КП.

ТЕТЕРУК А.А. Ну, я от, користуючись присутністю тут голови Державної космічної агенції шановного Павла Глібовича, хочу, щоб він своїми власними устами сказав, хто власне підписував контракт, і щоб ми

зняли це непорозуміння. Тому що, я ще раз кажу, я перед тим, як починати...

_____. *(Не чути)*

ТЕТЕРУК А.А. Країна получила репутаційні збитки, матеріальні збитки, і ми продовжуємо знаходитись в тій площині...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги!

ТЕТЕРУК А.А. ...де ми не змінюємо умови. Тому що той самий менеджмент, який керував тоді, продовжує керувати зараз, той самий менеджмент впливає зараз на прийняття і формування певної особистої думки керівників, які впливають на прийняття таких рішень, і ми не можемо розірвати це порочне коло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію!

ТЕТЕРУК А.А. Ось в чому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги!

ТЕТЕРУК А.А. ...моє прагнення – щоб ми змінили. І наостанок. Закриваю, потому що мені треба бігти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, так ми ж маємо...

ТЕТЕРУК А.А. Ваш законопроект насправді, я готовий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ввійти співавтором.

ТЕТЕРУК А.А. Ні, навпаки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми запрошуємо.

ТЕТЕРУК А.А. Ні, я знаю, я знаю ваше запрошення, але на тому я наполягаю, що якщо ви хочете і той законопроект, і той, я хочу тоді хоча б дозволити визначитись парламенту. Я прошу вас як дуже розумних фахових спеціалістів народних депутатів дати життя обидвом законопроектам. І сесійна зала хай визначиться.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, почули, почули вашу пропозицію.

ТЕТЕРУК А.А. Перше читання 10096 і перше читання 9219. І ми будемо доопрацьовувати кінцевий варіант разом з вами, разом з усіма спеціалістами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію!

ТЕТЕРУК А.А. ...щоби ми мали насамперед фаховий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є. Пане Андрію, почули вашу пропозицію. Я пропоную, щоб ми дуже швидко, тому що колеги хочуть висловитися. Ми маємо зберегти кворум для того, щоб... В нас ще космічна програма попереду.

Прошу, Сергій Іванович. Потім – Михайло Михайлович. Ну, зараз, зараз. Ми дуже швидко. Дуже швидко, так що ми вже обговорили частину космічної програми.

КІРАЛЬ С.І. Я, може, висловлю трошки іншу думку, хоча вона є послідовною, якщо врахувати всі наші засідання, які стосувалися космічної

галузі, за останніх там 4,5 роки.

Я вважаю, що сьогоднішні кілька виступів, зокрема пана Тетерука і пана Дубініна, фактично вони зводяться до одного – менеджмент. А хто ж там працює і чому вони там працюють, і чому ми за стільки років... Я не обмежуюся тільки нашою каденцією, а чому ми не візьмемо і 10, і 15, і 20 років, не маємо цього результату? Натомість у Верховну Раду щорічно майже, чи щодва роки, вноситься законопроект про скасування боргових зобов'язань, про пролонгацію державних гарантій, про списання пільг і т.д. і т.п. До речі, те ж саме стосується і "Антонова". І що тоді, і що сьогодні, я би знову ж таки, хотів привернути увагу до того, що ми маємо нарешті провести якісь масштабні, комплексні, можливо, комітетські слухання. Тому що, якщо уряд відмежувався від цього, давайте зберемо на базі комітету всіх зацікавлених сторін, обговоримо до самих найменших деталей всю проблематику, яка стосується космічної галузі, і вийдемо з якимись пропозиціями до уряду, які б він просто взяв і затвердив. Якщо вони самі цього не можуть зробити, давайте ми це зробимо.

Тому що, дивіться, що виходить. Оці законопроекти, в тому числі і проект програми, – це все інструменти, це все руки, це все знаряддя праці. Кому ми їх зараз будемо давати? Тому менеджменту, який там є зараз і з яким ми всі разом ніби тут не погоджуємося? Давайте хоча би тоді заставимо спочатку Кабмін провести якийсь процес відбору нового менеджменту, чи через конкурс, чи через щ, і ми дамо йому ці інструменти. Тому що, ну, зараз, виходить, ми даємо тим, з ким ми не згодні, кого вважаємо неефективними, корумпованими і таке інше, інструменти регулювати ще додаткові якісь речі, тобто ще і впливати на приватний сектор, тому ми ж їх все-таки робимо якимись... частиною цього регуляторного процесу, чи в законопроекті пана Тетерука, чи в законопроекті комітетському. Тому я, на жаль, ну, мені дуже важко,...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ваша позиція, Сергій Іванович?

КІРАЛЬ С.І. ...визначитися, тобто, або мені голосувати за обидва, або тоді за обидва утримуватися, і наполягати на комітетських слуханнях і на зміні менеджменту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вас почули. Дивіться, вас почули. Сергій Іванович, дякую. Я думаю, що є важливим заслухати...

_____ . Обидва законопроекти ніяким чином не обмежують конкуренцію. Різниця тільки в тому, що в першому законопроекті ніякого дозволу людині не дається, кожний може працювати. Тобто ми відкриваємо ринок, кожен заходить на цей ринок і працює, як йому завгодно.

Другий законопроект, який оговариває дозвіл, що, да, ти можеш працювати, але дай нам оце, оце, оце, ми все вивчили, а тепер на тобі дозвіл і працєю. От і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Я тут з Олександром Івановичем згоден, тому що...

_____ . Все це інше по менеджменту, по всьому іншому, воно все...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Коли мова йде про пуски, ну, дійсно, слухайте, ми не можемо це запустити безконтрольно, це...Ну, слухайте, ще раз, колеги, ну, давайте, ви ж, пане Андрію, ви висловились, да, зараз всі колеги висловляться, ми приймемо рішення.

Я просто хочу наголосити, що ми вже частину космічної програми оговорили. Я думаю, що треба буде і в залі заслухати голову агентства зі звітом по попередній космічній програмі. Зараз ми до цього перейдемо. Я вас прошу визначитися між цими двома законопроектами. Чому? Тому що в них

різна концептуальна модель, вони спрямовані на одну мету - відкрити космос для приватного інвестора і конкуренції, причому вони не залежать від ефективності Держкосмосу, навпаки, тому що вони демонополізують ринок і з точки зору...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конечно. Більш того, тут демонополізація, тому що в цих законопроектах Держкосмос не унікальний замовник, він не єдиний замовник. От в чому принципово.

Шановні колеги, я прошу, Олександр Ігорович і Михайло Михайлович, і будемо переходити до... визначатися.

НЕЧАЄВ О.І. Якщо зараз ми проголосуємо за законопроект комітетський і запрошуємо паша Тетерука прийняти участь, його доробити...

ТЕТЕРУК А.А. Ну, мені не пропонували брати участь. Мені поставили ультимативно..... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ні, ні прошу вас. Значить...

НЕЧАЄВ О.І. Я перепрошую, я мовчав, коли всі ви виступали. Якщо приймається законопроект комітетський, то ми, звичайно, будемо прислухатись до того, що зараз сказав пан Тетерук, і, можливо, тут, я впевнений, є певний зиск в тому, що він сказав.

Якщо ми приймаємо законопроект пана Тетерука, то він прийде на Раду, прийде, буде проголосований і повернутий знову сюди, на комітет. Тому давайте зараз, дійсно, приймемо рішення. Якщо на етапі розробки, то давайте будемо на етапі розробки. І будемо далі доопрацьовувати і один, і інший, і робити єдиний законопроект. І не виносити ні жоден з цих двох

законопроектів. Це моя пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Ігорович, дякую, почули. Михайло Михайлович, прошу.

ХМІЛЬ М.М. Шановні колеги народні депутати, шановні запрошені! Я вислухав аргументи і за один законопроект, і за другий законопроект. І моя думка наступна. До речі, я поділюся ще своїми враженнями. Я в листопаді місяці був в Бразилії. І на офіційних переговорах, до речі, не зовсім приємно було чути про результати співпраці між Україною і Бразилією в космічній галузі. Чесно, треба було трохи так очі ховати, але це так, ремарка до виступу.

Дивіться, насамперед я думаю, що треба подякувати і Тетеруку, і нам за те, що ми взяли за цей законопроект. Дійсно, це є стратегічна галузь для України. Дійсно, нам треба зберегтися в світі космічною країною. І моя думка така: якщо ми виступаємо за демонополізацію галузі, ми виступаємо за конкуренцію, чи там рівні конкурентні умови, да, для учасників ринку в галузі космосу, допускаємо приватний бізнес туди, то давайте ми так само поступимо конкурентно і з двома законопроектами.

Моя пропозиція: підтримаємо в першому читанні обидва законопроекти, виносимо в зал; як Рада в залі визначається, тоді з тим законопроектом і працюємо далі до другого читання. Вони не альтернативні, але, я кажу, є здорове зерно. Переміг в залі один законопроект – о'кей. Ми можемо доопрацьований законопроект тоді брати і норми одного, який не пройшов в залі, брати. Моя думка така: підтримуємо два законопроекти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Михайло Михайлович.

Ми зараз перейдемо до голосування. Я попрошу перед цим, Павло Глібович, який із законопроектів більше відповідає позиції Держкосмосу?

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Дякую, шановні панове! Ще раз хочу подякувати за ініціативу щодо підготовки обох законопроектів. Вони обидва стратегічно б'ють в одну ціль – демонополізувати ринок космічних послуг в Україні, і вони обидва пропрацьовані. Але все ж таки, на мій погляд, Закон 10096 він більш тверезий, більш прагматичний і більш відповідальний з точки зору зобов'язань України перед світовою спільнотою. Тому, якщо вас цікавить думка космічного агентства, то за базу все ж таки, за основу все ж таки варто прийняти Закон 10096 і у другому читанні додати до нього все, що необхідно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є, почули.

Прошу, пане Немілоствий. Колишніх депутатів не буває, наш з вами шановний колега по комітету попередньої каденції. Тільки, прошу, дуже коротко.

НЕМІЛОСТВИЙ В.О. Я сьогодні представляю Спільний представницький орган - Федерацію роботодавців України на національному рівні, це і Федерація роботодавців, УСПП. Шановні колеги, дуже вам вдячний за ту роботу, яку ви ведете. Я декілька ремарок скажу.

Стосовно оборонно-промислового комплексу ваші рішення привели до того, що сьогодні приватні підприємства більше половини державного оборонного замовлення виконують в країні. І там не 40 підприємств працює, це ви кажете одна тільки асоціація 40, а їх тільки 5 об'єднань оборонних підприємств, то їх вже біля 200, значно більше чим державних компаній. І от ваші прийняті рішення через там 2, 3, 4 роки дають вже такий певний результат позитивний.

Що стосується вашого рішення в авіаційній галузі, вже є перші кроки. 410 завод цивільної авіації підписав з "Боїнгом" угоду і ремонтувати "Боїнги"

будуть вже. Зараз ведуться переговори з "Сафраном", з "Сажем", це французи, там Airbus і так далі. Ви створюєте умови якраз для того, щоб всі, хто хоче займатися, цим займалися. І таким чином, безумовно, Федерація роботодавців і Спільний представницький орган підтримує вашу ініціативу стосовно цих же самих дій і в космічній галузі.

Що стосується, який з двох законопроектів. Безумовно, пан Тетерук, як то кажуть, молодець, він задав напрямок, тренд, він підготував законопроект, але він трошки його не доопрацював стосовно міжнародних зобов'язань України.

Ну, нічого страшного. Я хочу сказати вам як народним депутатам, ні в першому, ні в другому випадку не буде Держкосмос або дозволяти комусь займатися, або не дозволяти. Процедура працює таким чином: любий суб'єкт господарювання підготує комплект документів, який вимагає Міністерство економіки України, здає його в Міністерство економіки і отримує від Міністерства економіки такий документ, що маєш право займатися цим, там, цією діяльністю, все. Далі вже, якщо там в тебе експортні контракти або що інше, то це вже інша процедура дозвільна: або не дозволяти там, або не дозволяти певні технології, або із певними країнами. Але не може країна, маючи міжнародні зобов'язання в цій сфері, надавати можливість, ну, як то кажуть, взагалі відкрито, як семечками на базарі торгувати, цим займатися. Повинен бути державний контроль, країна за це несе відповідальність, тому він повинен бути забезпечений.

І якщо можна, то знайдіть між собою порозуміння, об'єднайтеся біля законопроекту 10096. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Шановні колеги, ми... Пан Сидоренко, прошу, дуже-дуже коротко, да.

СИДОРЕНКО Ю.М. Шановні колеги, я представляю "Київський політехнічний інститут", де якраз запущені ті два нано-супутники, і причому

другий з мис Канаверал, Сполучені Штати. Чому ми їх зробили? Саме на засадах демонополізації використання, чого ще не було, і на засадах державного приватного партнерства. Нас підтримала компанія "Боїнг" і низка вітчизняних бізнес-структур, і міжнародні контакти, які дозволять це зробити. Так що закон дуже необхідний, він має привести і стимулювати цю діяльність.

Ну, і ще один позитив. Шановні колеги, Вікторе Валерійовичу, не можу не порадувати і себе: ми отримали тиждень назад лист на ім'я Михайла Захаровича від німецьких колег, космічне агентство Німеччини. Про що іде мова? Було повідомлення про те, що міжнародний проект здійснювався низкою країн: Німеччина, Японія - і був запущений космічний апарат на астероїд Рюгу. Так от, інформація і лист, який на ім'я ректора, свідчить про те, що німецькі колеги подякували "Київський політехнічний інститут" за те, що їхній прилад, який забезпечив температурний режим цього унікального апарату, забезпечив 3,5 роки польоту туди і потім включився на декілька годин і передав інформацію. Оце стосовно того, що це результат.

І нарешті, Віктор Валерійович, з подякою до членів комітету, ви в минулому році підтримали науку КПІ, хоча ми і результат не отримали. Але підтримка комітету, хоч моральна, підтримка велика.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Михайлович, дякую вам.

Шановні колеги, значить, дякую за таке, дуже плідне і фахове обговорення. Дивіться, перше, і головне, що ми з вами одностайні і точно б'ємо в одну ціль, як сказав, Павло Глібович. Це перше, ключове.

Друге. Да, у нас є два законопроекти, значить, і є кілька пропозицій по їх розгляду. Я поставлю на голосування обидва законопроекти на підтримку за основу - так, як Михайло Михайлович запропонував, - але при цьому, оскільки вони не альтернативними, ми можемо це зробити. Але з точки зору фахової і професійної, я все-таки погоджуюсь з Олександром

Івановичем Дубініним, головою профільного підкомітету, тому що наш законопроект, комітетський, він є більш комплексним, його концептуальна модель вона є більш досконалою, оскільки він, з одного боку, відкриває приватний космос, але, з іншого боку, забезпечує виконання міжнародних зобов'язань України щодо контролю за космосом, бо держава несе за це відповідальність. І це є розумний, збалансований підхід.

Олександр Ігорович бачу ще. Прошу, ваше зауваження. І переходимо до голосування.

НЕЧАЄВ О.І. Якщо ми виносимо обидва законопроекти в зал, то це лотерея. У залі ніхто не читає ні один законопроект, ні другий, не буде ніхто розбиратися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Правильно кажете.

НЕЧАЄВ О.І. І хто там візьме слово...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, я чому й кажу, що... Прошу, прошу, Олександр Іванович.

_____ . *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, він готовий, так наш готовий, Олександр Іванович, чого ж він не готовий?

Шановні колеги, значить, давайте я по порядку так ставлю, давайте визначатись.

Шановні колеги, перший у порядку розгляду. Значить, ставлю на голосування. Шановні колеги, хто за те, щоб включити до порядку денного і підтримати в першому читанні за основу з необхідним техніко-юридичним опрацюванням законопроект 10096? Да, це наш з вами. Хто за це, прошу

визначатись.

П'ять. Скільки? П'ять – за. Шановні колеги, рішення прийнято.

Значить, оскільки ми вже обговорили другий законопроект, 9219, шановного колеги Тетерука, значить, ви почули, в чому полягає принципова різниця, яка є позиція сторін. Значить, але за пропозицією Михайла Михайловича Хміля я поставлю його теж на голосування за основу. А далі ви визначайтесь, чи ви його підтримуєте - і підуть в зал два законопроекти, і, ну, це різні концепції досягнення однієї мети; або піде в зал наш, який ми, який ми...

_____. Ну, тоді зарахуйте мій голос за попередній, бо я хотів два питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так ви можете це зробити. Так я поставлю, я ж і кажу.

А! Ні, так а що ж... що ж ми зарахували... Ну, давайте... *(Загальна дискусія)*

Шановні колеги, ну, ми ж обговорюємо... *(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, пане Андрію, в чому проблема? Я ж поставлю зараз ваш на...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. А в чому проблема? Вони не альтернативні. Так комітет прийняв рішення, пане Андрію. Ми переходимо до розгляду вашого. Ну, прошу.

ХМІЛЬ М.М. Якщо по порядку денному...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ХМІЛЬ М.М. Перше... Другим який стоїть номер?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Як який? От, 10096. Я ж прочитав порядок, Михайло Михайлович, коли ми...

ХМІЛЬ М.М. А чого у мене стоїть 92...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ж прочитав на стенограму порядок. Це ж...

_____ . У нас різні порядки?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, а про що у нас дискусія? Ми другий, ми ж другий не відхиляємо. Я ставлю на голосування, скільки він набере, скільки він набере голосів.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Я вибачаюсь Віктор Валерійович, а чого ми споримо? У нас два номери законопроектів - вони зовсім різні законопроекти. Ми маємо голосувати і за один, і за другий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, шановні колеги...

КРИВОШЕЯ Г.Г. В будь-якому випадку, що так ми голосуємо, що так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, вони, дивіться, вони не різні, вони спрямовані на досягнення однієї мети. Просто в законопроекті пана Тетерука...

_____ . А вони є альтернативними.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вони не є альтернативними. В законопроекті пана Тетерука немає дозвільних процедур. В нашій комітетській редакції є дозвільні процедури, які відповідають нашим зобов'язанням, в тому числі в рамках ООН.

Ставлю на голосування. Хто за те, щоб підтримати за основу законопроект пана Тетерука № 9219? Хто – за, прошу голосувати. Хто – проти? Хто – утримався? Скільки у нас?

_____. Утримався один.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Значить, я теж утримався. Але рішення, але рішення теж, получається, прийнято. П'ять з семи. Ми з Олександром Івановичем утримались. П'ять – за. Тобто два законопроекти рекомендовані для...

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бориславе, що за фантазії? Шановні колеги, що за фантазії, ще раз?

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. За перший з Кіралем – шість, а за другий – п'ять. Ну, але вони не альтернативні.

_____. Ні, там теж шість. А хто утримався?

ГОЛОВУЮЧИЙ. За перший утримався Кривошея і шість – за. За другий утримались ми з Олександром Івановичем, п'ять – за. Але обидва рішення прийняті. Є? Все, колеги, все прозоро? Все? Все, обидва законопроекти направляються до залу, будемо визначатись.

Але ми від комітету з Олександром Івановичем бачимо, що фаховий

варіант наш.

_____. Давайте процедурно, давайте процедурно просто для комітету, вже без Андрія, мабуть, а окремо просто такі технічні питання. Те, що сказав наш колега.

ТЕТЕРУК А.А. ....ще Комітет з питань нацбезпеки. Будь-які питання може за мене прокоментувати мій офіційний радник.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово. Ми вже, пане Андрію, ми вже розглянемо, прийняте рішення. Ми вам дякуємо.

Геннадій Григорович, в чому проблема?

КРИВОШЕЯ Г.Г. Я розумію, що буде ситуація тоді, коли в залі не буде вистачати голосів. Те, що сказав наш колега пан Нечаєв. І давайте прийнемо рішення тоді, щоб рекомендувати Голові Верховної Ради направляти обидва законопроекти на доопрацювання і щоб парламент...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та, колеги, ну, тут, дивіться, ну, які тут напрацювання?

КРИВОШЕЯ Г.Г. Це має бути напрацьований комітетський законопроект в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ну, фракції визначаться. Слушайте, за що буде підтримка? Ну, кожен займає свою позицію, і все.

НЕЧАЄВ О.І. Я вам так скажу. От, пам'ятаєте, як минулого скликання в комітеті збиралися. І що? Виходить законопроект - і всі кажуть, і тут сидять: "Так, він... треба його доопрацьовувати, він ще такий сирий і... Ну, тому

давайте в першому читанні". Я говорю: "Що ви робите? Він не доопрацьований, ви самі тут вважаєте, що не доопрацьований, ми його виносимо в зал, витрачаємо час, а потім він повертається до нас і ми будемо доопрацьовувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

НЕЧАЄВ О.І. То давайте краще доопрацюємо тут, а потім будемо виносити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. Олександр Ігорович, так ми ж доопрацювали. Наша...

НЕЧАЄВ О.І. Ні, нам треба поважати свого колегу, котрий готував цей законопроект. Він приготував законопроект, да, а у нас голова...

_____. *(Не чути)*

НЕЧАЄВ О.І. Чисто із поваги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, так хто ж голосував? От ми з Олександром Івановичем утримались. Да. *(Загальна дискусія)*

Ну, шановні колеги, що переходимо до...

_____. Ми не можемо голосувати по процедурі.
(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, так ми ж тоді проблему б не вирішили. Шановні колеги, поки в нас є кворум, я прошу вашої уваги. Михайло Михайлович, да, ще раз. Прошу. Давайте.

ХМІЛЬ М.М. Шановні колеги, я хочу нагадати, що зараз є не прийнятий порядок денний сесії. І, по великому рахунку, ми...

_____ . Комітету.

ХМІЛЬ М.М. Сесії. І це означає, що ми маємо проголосувати в першу чергу... у нас засідання, по великому рахунку, сьогодні рекомендаційне. Ми маємо проголосувати за рекомендацію включення даного законопроекту 10...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми за це проголосували, Михайло Михайлович.

ХМІЛЬ М.М. ... 096 про включення в порядок денний. І коли він буде включений в порядок денний сесії, тоді тільки це рішення вступає в силу. Правильно я говорю?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович, ми проголосували з вами рішення комітету, і щодо включення до порядку денного в тому числі. І, безумовно, безумовно, подання йде у відповідності до результатів розгляду профільних підрозділів.

ХМІЛЬ М.М. От коли він буде в залі проголосований, тоді це вступає якраз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але я ще раз хочу наголосити на станок, що все-таки я переконаний, що більш фахова, збалансована редакція - це комітетська редакція. І я думаю, що ми на ній саме будемо наполягати в залі.

Шановні колеги, переходимо до розгляду останнього питання – 9457:– проект Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми.

Павло Глібович, я прошу дуже коротко вас презентувати її.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Добре. Дякую.

Буду дуже конспективно. По-перше, програма ця складена максимально прагматично, з огляду на можливості нашої держави. Тому в неї закладені лише ті завдання, які конче потрібні нам на державному рівні. Ця програма експортоорієнтована, і хочу наполягти і звернути вашу увагу, що кожна гривня з українського бюджету, яка вкладена в цю космічну програму, через 5 років може дати 10 з зовнішніх ринків за рахунок того, що ті технології, які розвиваються нашими підприємствами, вони можуть і їх продукція може продаватися на зовнішньому ринку набагато ефективніше, якщо цю продукцію замовляє держава. Тобто навіть невеликі замовлення від держави дають можливості набагато більше заробляти і на зовнішніх ринках.

Ця програма обговорена фахівцями, Академією наук, усіма зацікавленими міністерствами і двома комітетами Верховної Ради: з наукової політики і антикорупційним. Усіма схвалена.

У мене є одне прохання: при розгляді цієї програми все ж таки додати до її тексту такі ж додатки. В абзаці першому... а, в розділі, там, де обсяги та джерела фінансування, в першому абзаці після слів...

_____ . В первом чтении нельзя, в первом чтении нельзя.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Все, тоді до другого. Не буду забирати вашу увагу, прошу підтримати цей проект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, дивіться, значить, я вас поінформую, що є досить суттєві зауваження ГНЕУ, які стосуються в тому числі відсутності сценарних обсягів фінансування, тому що тут передбачені три, по суті, сценарії з точки зору організаційно-технологічної, але тільки один сценарій фінансовий, тобто це серйозне зауваження.

Друге, що, дійсно, розглядав Комітет з питань науки, і освіти і від них є

певні рекомендації, які, я думаю, можемо враховувати до другого читання.

Третє. Є певні застереження з боку "Київського політехнічного інституту", ми з Михайлом Захаровичем про це говорили, щодо необхідності, доцільності більш щільного залучення КПІ як одного із учасників цієї програми. Тому що ми, дійсно, сьогодні чули, що практичні успіхи і наукові успіхи великі, але це недостатньо відображено в програмі. Значить, крім того, є деякі технічні уточнення, Павло Глібович почав зараз на них теж наголошувати.

Крім того, є рекомендації, значить, щодо пакетного подання відповідних змін до Держбюджету, що теж було би логічним.

І, крім того, є дуже важлива пропозиція, щоб, шановні колеги, щоб обов'язково відбувся звіт голови Держкосмосу по реалізації попередньої програми в залі Верховної Ради України.

Тому, якщо немає якихось принципових заперечень, я запропонував би, щоб ми підтримали з урахуванням того, що я назвав, щоб ми підтримали за основу цей законопроект, забрали його на комітетську площадку. Після цього ми з вами будемо ретельно працювати, щоб врахувати позицію Комітету з питань науки і освіти, КПІ, тобто всіх ключових стейкхолдерів, для того щоб вийти на якісний результат, і врахувати обов'язково зауваження ГНЕУ.

Давайте обговорювати. Сергій Іванович, я бачу, хоче сказати.

КІРАЛЬ С.І. Я все-таки хотів би наполягти, навіть якщо ми підтримаємо це за основу першого читання, щоб ми між першим і другим все ж таки провели більш ширше обговорення, можливо... Я от, просто читаючи оці окремі ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... залучені галузі.

КІРАЛЬ С.І. Не залучені галузі. Читаючи ці окремі напрямки

фінансування з цифрами, хотілося би бачити цих людей, які закріплені, по-перше, за цими напрямками. Очевидно, це є окремі внутрішні проекти, які мають своїх відповідальних керівників цих проектів. Щоб ми в рамках оцих комітетських слухань цих всіх людей побачили. Вони би представили і обґрунтували нам ці цифри, і ми би провели якесь загальне обговорення, і в тому числі з залученням от КПП, тобто що ви говорили. Тобто щоб ми мали, нарешті за 5 років якесь з вами відчуття кожної цифри і того, що там взагалі відбувається. Щоб я був спокійний, коли я буду доповідати на фракції, я би міг їм сказати, що це не є корупція, що там кожна цифра підтверджена, що вона є там або в межах міжнародних договорів, зобов'язань, або що є люди, відповідальні досвідчені, фахові, які вміють цим займатися, і тоді зі спокійною душею ми би натиснули зелену кнопку за друге читання. Я думаю, що такі комітетські слухання – це є обов'язок, не те що право, обов'язок нашого комітету це зробити. Ну, подивіться як в Європарламенті чи в Сполучених Штатах годинами засідають, поки вони там до останньої детальки не обсудять кожен момент того чи іншого фінансування. Ми ж так, запросто тут програму - на скільки? - на 4,5 мільярди?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це тільки бюджетна частина, 27 – загальна, 27-загальна.

КІРАЛЬ С.І. А скільки ми вже мільярдів просто так списали чи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Іванович, я не знаю, скільки ви списали мільярдів.

КІРАЛЬ С.І. Ну, скільки, ми за це якраз не голосували жодного разу як фракція, да. Власне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Іванович, я дякую вам за слухну пропозицію.

Я думаю, що ми Олександра Івановича Дубініна як голову профільного підкомітету попросимо і дійсно проведемо таке обговорення. Я розраховую на вашу активну участь в цьому заході, причому таку, з засученими рукавами.

Ну, як Олександр Іванович запропонує, давайте робити. Значить, прошу... *(Загальна дискусія)*

Да, да, да, да. Давайте. Будемо щільно працювати.

Олександр Ігорович, будь ласка, Прошу.

НЕЧАЄВ О.І. Минулого разу, коли ми зустрічалися, я задавав таке питання. А ось профінансовано 13-17-й рік - це питання було ще минулого разу, - лише на 34 відсотки передбачено. У мене було до вас питання таке: а якщо б стовідсотково вас профінансували, ви би могли, як це, освоїти ці гроші?

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Ви знаєте, якщо б фінансувалося так, як заплановано по роках, у стовідсотковому обсязі, все було б виконано.

НЕЧАЄВ О.І. Ви знаєте, я і директором заводу працював, і знаю, що таке планування, тому мене дивують тут деякі цифри: 2 мільярди на 2019 рік.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. А це яка сторінка?

НЕЧАЄВ О.І. Це вже 19-23 я дивлюсь.

Я питання задам, вибачаюся. Я ж сказав, що я проголосую, не хвилюйтесь.

Мільярд 900, чи 2 мільярди, будемо так казати, а потім у 23-му році 7 мільярдів 200. От така різниця. То ви зможете освоїте це? І чому розходження таке в цифрах? І скажіть, будь ласка, як ви планували цю програму іншим джерелам фінансування, що в 22-му році вас профінансують

на 6 мільярдів 300. От звідки це взялось?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Павло Глібовичу.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Це другий рядок, де "інші джерела", він спрогнозований, виходячи з тих контрактів міжнародних, які вже укладені і які ми передбачаємо укласти протягом 19-20-х років.

Тому це певною мірою планові цифри, вони певною мірою прогнозні, але ці прогнози вони взяти не зі стелі, а вони взяті з реально діючих контрактів і контактів з іншими замовниками, іншими космічними агентствами.

НЕЧАЄВ О.І. Тоді я ще хочу... Мабуть, я не зовсім так конкретно задав...

_____ . Це не бюджет.

_____ . А що це?

_____ . Це не бюджет, це ... *(Не чути)*

_____ . Обсяг з бюджету – перший рядок... *(Шум у залі)*

НЕЧАЄВ О.І. Тому я би що хотів побачити. От дивіться, я читаю, там що з бюджетом. Ось 13-17 роки, 7 сторінка: профінансовано на 6,5. А далі розписано: забезпечено реалізацію проекту, забезпечено пункт, забезпечено... От я би хотів... забезпечено на скільки відсотків? От можна до наступного разу (7 сторінка 13-17-ій роки), щоб було от по всіх цих позиціях. Ну ось у мене 13-17-й, це ваш звіт. От я хотів би побачити, як при фінансуванні 6,5 відсотків у вас забезпечено виконання. І по всіх цим

позиціям, тут не так багато буде. *(Шум у залі)*

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Добре, це є у звіті і я доповім... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я бачу, що в нас є загроза втрати кворуму.

Будь ласка, пане..... Ну, прошу дуже коротко, тому що нам треба приймати рішення.

_____. Я дуже коротко, бо ті ж самі питання насправді ми обговорювали з вами, ну і Олександр Іванович був, народний депутат попереднього скликання, коли ми обговорювали попередню загальнодержавну програму.

Про що іде мова? Що якщо от ці там мільйони перевести на долари, то виходить, що в нас на 19-й рік країна планує аж там 6 мільйонів доларів виділити на розвиток космічної галузі, а далі - від 25-ти там до 30 мільйонів доларів.

_____. А там эмир или ишак...

_____. Да, так вот, я про що? Я відповідаю вам на ваше запитання: вони освоюють і 300 мільйонів доларів, але їм ніхто не дає. Їм дають 5 відсотків і кажуть, і кажуть: "Живіть, хлопці". Ну, ви розумієте, що...

(Не чути)

_____. А можна питання ще до колег з Держкосмосу? А є звіт за останню п'ятирічну програму, і чи аудиторська служба...

_____. Звіт, звіт є.

_____ . Аудиторська служба проводила аналіз цього, аудит, те, що КРУ колишнє?

_____ . Звіт є, і він наданий відповідно до закону, він наданий Кабінетом Міністрів до Верховної Ради.

_____ . Тобто Державна аудиторська служба не проводила?

_____ . Держаудит служба регулярно проводить перевірки космічного агентства.

_____ . За 5 років вони... А проводили щорічно..., да?

_____ . Вони раз на два роки проводять.

_____ . А Рахункова палата Верховної Ради?

_____ . Також.

_____ . Давайте ставити на голосування.

_____ . Давайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я думаю нам прийдеться багато працювати до другого читання, але поки я пропоную, щоб ми законопроект 9457 про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2019-2023 роки прийняли в першому читанні за основу.

Шановні колеги, хто – за, прошу голосувати.

_____ . А можна ще до цього рішення також провести комітетські слухання, за умови прийняття в першому читанні до другого читання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми вже ввійшли вже в розгляд голосування, ми маємо... Ми можемо провести... після прийняття рішення комітеті ми можемо це провести. *(Загальна дискусія)*

Шановні колеги, він є повністю послідовним, тому що, дивіться, державна космічна програма, яким чином на неї... Шановні колеги, можна... давайте по черзі. Яким чином на неї впливає прийняття одного з тих двох законопроектів, які ми розглянули? Тим, що замовником по наступній держпрограмі може бути не лише Держкосмос і виконавцями можуть бути не лише державні компанії, от в чому мета. Тобто це, по суті, ця програма – це рамка, тому тут і передбачене і бюджетне фінансування, і позабюджетне, на основі державно-приватного партнерства і так далі. Тобто вони комплементарні, вони не протирічать, але принципово, чому я поставив першими якраз оці законопроекти, тому що, якщо б ми з вами їх не провели, нам треба було би переносити розгляд програми, інакше це була би консервація галузі. А так ми відкриває космос для приватних інвестицій, демонополізуємо замовників і приймаємо рамкову програму, яку ми з вами до другого читання разом з колегами, зі стейкхолдерами, з науковцями, з Комітетом науки і освіти додатково відкоригуємо.

Тому, ще раз, я пропоную законопроект 9457 про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми на 2019-2023 роки підтримати в першому читанні за основу.

_____ . З комітетськими....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, комітетські слухання, безумовно. Олександрі Івановичу, ви візьметесь, так? Да, і до другого читання під керівництвом голови профільного підкомітету провести відповідні комітетські слухання.

Шановні колеги, хто – за, прошу голосувати. Хто – проти? Хто – утримався? Рішення прийнято одногосно.

Шановні колеги, дуже дякую вам за плідну роботу. Бажаю гарного дня. До зустрічі.